Ч. 31 (12.980). Львів, четвер 11. лютого 1932. [illegible] Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Понад голови політиків".

Львів, 10 лютого 932.

В понеділок, 8. лютого ц. р. міністер внутрішніх справ Перацький проголосив ще одну декларацію в українській справі. Ця декларація була відповідю на останню промову голови Української Парляментарної Репрезентації д-ра Дмитра Левицького і на всі інші промови українських послів, в яких вони безпосередньо чи посередньо займалися змістом першої декларації мін. Перацького, призначеної для женевської міжнародньої установи, що зветься Союзом Народів. Цю першу декларацію міністра обговорювали й оцінювали відповідно не тільки представники нашої Парляментарної Репрезентації, але робили це й ми на цьомуж місці. Це звільнилоб нас вже й тепер від того, щоби займатись другою, понеділковою енунціяцією мін. Перацького в справі національної польської політики, зокремаж у справі політики супроти українців.

Колиж тепер всетаки спиняємося на понеділковому виступі п. міністра, то не тому, щоби входити в дискусію з новою його енунціяцією, а тільки і виключно тому, що в понеділковій енунціяції п. міністер поставив недвозначно точку над і у справах політики теперішнього уряду супроти української національної, незалежної політики. Ця точка над і заключається у вислові міністра, що поставлений як заголовок над цими стрічками: „Уряд буде проводити свої пляни понад головами українських політиків". Перед остаточним полагодженням українських скарг у Женеві уряд не вложив в уста свого міністра таких сакраментальних слів. Після женевського рішення ці слова вилетіли в світ, як довго вязнені в клітці птахи. Але нас вони не заскочили. Бо таку еволюцію урядової політичної льогіки в українських справах ми точно передбачили ще перед виголошенням першої декларації п. міністра для Женеви. Ми писали про те, тобто про такий саме результат урядової т. зв. „ініціятиви в полагодженні польсько-української справи" ще дня 3 січня ц. р. у статті п. н. „На маргінесі одної конференції", в якій ми обговорювали „неполітичний" характер **політичної конференції** львівського воєводи з представниками гуманітарних і суспільних українських установ.

Нема сумніву, що мін. Перацький мусів поставити справу так, як її поставив, коли хотів бути консеквентним і льогічним не тільки у словах, але й у вчинках. І коли цього не зробив, бо не міг зробити, в першій декларації, то мусів виголосити другу тільки на те, щоби доповнити першу і щоби не було непорозуміння та щоби всі його недвозначно зрозуміли. Таким чином тепер будемо свідками творення чистогалицьких політичних груп, рідних сестер групи Певного на Волині, а крім того будемо свідками обсипування всякими „благодатями" саме їх, тих „певних", стовідсоткових адептів „проукраїнської" політики п. міністра Перацького.

Але, невже це можливе, щоби в рядах галицького громадянства найшлося багато Певних? Невже в українській галицькій суспільности за вимкою деяких покидьків громадянства, може найтися бодай кілька десятків таких, що далиб себе зробити знаряддям для експерименту здійснювання польським урядом гасла „понад голови українських політиків?" Ми переконані, що ні. Та річ не в тому. Суть справи в тому, чи ми, як нація, абстрагуючи від партійного й іншого зрізничковання, зуміємо заняти гідну поставу супроти такого „боевого" гасла польської урядової політики в українських справах? Віримо, що зуміємо. Думаємо, що саме тепер, коли по противному боці поставили точку над і, нашим найбільшим національним наказом довести до того, щоби над усіми нами не тільки зваготіла, але й вселилася в нас глибоко ідея національного солідаризму, щоби ми спромоглися на створення єдиної, великої непереможної національної лави, яка моглаб вести гідно (менше з тим, чи з переходовими неуспіхами чи навіть з невеличкими успіхами) боєві операції на політичному фронті. Маємо на думці якнайширше закроєну міжпартійну консолідацію у виді міжпартійної установи, яка відповідалаб за все наше національне життя і кермувалаб цілою нашою національною політикою. Така хвиля!! Вона вимагає напруги волі і консолідації сил. Підіймаємо прилюдно цю ініціятиву і віримо, що вона найде в найближчому часі своїх ідейних реалізаторів та повне і блискуче оправдання. Тому до діла!

——o——

Роззброєння і війна.

(Хід конференції).

Женева, 6. лютого 1932.

Дня 2. лютого в год. 16.30 відбулося відкриття конференції роззброєння. Салі переповнені громадянами всіх країв світа. Настрій врочистий, навіть занадто врочистий, бо замало звязаний з дійсністю. Промову президента Артура Гендерсона слухають як проповідь апостола мира; але релігія й життя повязані тепер слабше, ніж колись. Вечором сяяли міст і побереже озера довгими гірляндами електричного світла, а блеск їх відбивався в темнім озері. В комісіях конференції виробляють основи світового миру...

Настрій, що панував перед конференцією, був дуже неспокійний, часописи сперечалися, чи Китай оголосив формально війну Японії, чи ні. Преса, особливо німецька, обговорювала шанси нової світової війни. Відомий своєю отвертістю Арнольд Рехберг, заявив в інтервю з представником віденського „Н. В. Журналь", що конференцію роззброєння треба булоб перетворити в конференцію озброєння, і зрадив може тим тихе переконання багатьох: охоронити Европу від світової війни можна, на його думку, лише воєнним союзом між Німеччиною та Францією.

Перед відкриттям конференції кружляли чутки, що її можуть відрочити зараз по перечитанні декларації, але це не сталося. Прийшов виступ представника Англії Томаса на спеціяльному засіданні Ради Союзу Народів з сензаційною заявою, що уряд Великобританії вважає продовження сучасного становища на Далекому Сході неможливим. Значіння виступу представника англійського уряду полягає головним чином у тім, що Англія виступає тут рішучо й недвозначно разом зі Злученими Державами Америки. Вона користується при цьому і підтриманням інших великих держав Европи.

Можна думати, що вдоволення представника Китаю з нагоди англійської інтервенції було цілком щире. Оскільки заява амбасадора Сато, що він втішений цією інтервенцією, відповідає його справжнім почуттям, це вже інше питання. Зрештою треба підкреслити, що всі мирні заходи запропоновані з англійського боку відносяться виключно до справ внутрішнього Китаю та загальних переговорів про привернення миру. Справу Манджурії полишили цілком на боці. Не виключена можливість, що своєю акцією в Шангаю та Нанкіні японці досягли того, чого хотіли, а саме, щоби великі держави перейшли над Манджурією до порядку денного та полишили там Японії вільну руку.

У всякому випадку в колах Союзу Народів гадають, що безпосередня небезпека втягнення інших держав до збройного конфлікту на Далекому Сході тим часом минула. Але дальший розвиток подій у Китаю, а зокрема в Манджурії йде своїм шляхом. До економічних інтересів, які мають всі великі держави, а в першу чергу Злучені Держави Америки та Англія на сході Азії, прилучуються дуже поважні політичні інтереси, які вимагають від дотичних держав і постійної боєвої готовости.

Коли Радянщина відтинала досі Европу від бази її господарських інтересів на Далекому Сході, то тепер вона позбавляє західні держави також і можности скріплювати свої політичні впливи суходолом, а це для заходу тим прикріше, що морські шляхи віддають всі вигоди в руки Японії. На цім ґрунті суперечности між Радянщиною та Заходом мусять зростати. Рівнобіжно з цим зростає й геополітичне значіння України.

Дотеперішня тактика більшовиків у Манджурії була на диво нерішуча й квола. Не зважаючи на те, що японські частини порядкували у манджурській сфері радянських інтересів цілком не рахуючись із більшовиками, користалися східньо-китайськими залізницями для своїх військових транспортів та перевели фактичну окупацію Харбіна, центру московських впливів, більшовицький уряд обмежувався лише до самих досить лагідних протестів. Причиною цього може бути з одного боку непідготованість більшовиків до війни, а головно дуже злий стан їх залізниць, а з другого боку надія порозумітися з Японією та забезпечити свою частину в Манджурії та Монголії. Ця надія дуже мало обґрунтована. Бо головне виправдання японців для їх операції у Манджурії полягає в тім, що вони увільнять край від бандитизму та більшовиків, а далі, Японія моглаб відступити більшовикам лише ту частину того, що малаб спромоможність полишити під власною управою.

Співробітництво більшовиків із західними державами мало ймовірне, бо перемішання европейських сил з більшовицькими викликалоб боротьбу більшовицьких та західно-европейських вплывів, чого мають причини побоюватися як Захід так і Радянщина.

Третя можливість є та, що більшовики чекатимуть розвитку конфлікту між Японією та іншими державами в ролі третього радіючого, щоби в рішаючий мент кинути свої сили для здобуття перемоги московського більшовизму як в Европі так і в Азії. У цьому випадку виступ українців та інших поневолених націй Радянщини може бути рішаючим.

Мирові заходи в Женеві відсувають небезпеку війни, але не усувають її остаточно. Лихо тим, що не приготують всіх своїх сил на рішаючу годину.

М. Донько.

Ще про нову українську петицію

в Союзі Народів.

Внесена до Союзу Народів українська петиція в справі військової кольонізації у звязку з новим польським законопроектом принята. Петиції признано наглячу актуальність. З уваги на те, вона не повинна йти під розгляд комітету трьох, але повинна6 уже в найближчих днях прийти під обради пленарного засідання Ради Союзу Народів. Чи так станеться — переконаємося про те вже в найближчих днях. Польські представники в Союзі Народів роблять усе можливе, щоби петиції відібрати характер наглости та не допустити її під розгляд Ради. Петицію внесли від Української Парляментарної Репрезентації її делеґати до Женеви, а саме, посли: М. Рудницька і Зенон Пеленський.

——o——

Нельояльність супроти міжнародніх зобовязань.

З промови посла д-ра Д. Ладики у бюджетовій дебаті в дні 8. ц. м.

В доповнення вчорашнього звіту з генеральної дискусії над бюджетом м-ства внутрішніх справ, подаємо нижче буквальний переклад з офіціяльного соймового діярія, що торкається виступу посла д-ра Дм. Ладики (У.С.Р.П.):

„Потім промовець заявляє, що до українців відносяться як до громадян III кляси, що супроти них діється безправство, яке можна потвердити міліонами фактів, що замісць права шириться деморалізація і ґанґрена, яка огортає щораз ширші кола. Однак супроти закордону ґрається комедію правопорядку в українській проблемі. Дальше жаліється на поведінку поліції та апелює до міністра, щоби він поклав цьому край. Міністер відкликувався до нашої льояльности, — скажіть врешті, що значить це поняття, бо дійсно не розуміємо. Український нарід ніколи не виступав проти польського народу, ані проти держави польського народу, але не можемо бути льояльними супроти вашого імперіялізму і ніколи його апробувати не будемо. Це ви нельояльні супроти міжнародніх зобовязань, які прийняли на себе...“

——o——

Реалізація плянів Японії.

(Оріґінальна кореспонденція „Діла“ з Манджурії).

Повна зміна японської політики в краю. — Надзвичайна нарада в Токіо. — Нові війська в Манджурії. — Економічна експанзія. — Харбін — центр півдня. — Радянські відносини.

Харбін, 27. січня 1932.

Два дні, 22. і 23. січня були в Токіо надзвичайні наради міністрів військових та закордонних справ, а також інших членів кабінету, на котрих розглядали головним чином справу устійнення японської політики в Манджурії і Монголії. Референтами були міністр військових справ ген. Аракі і міністр закордонних справ Йошізава, так добре відомий українцям з його діяльности в українській справі в Европі.

Головним завданням японської влади в Манджурії і Монголії буде нова політика в цих краях, спрямована на те, щоб мовляв, підтримати всі активні чинники краю, допомогти їм і дати засоби до здійснення пляну про відбудову манджурсько-монгольської держави, котра потрібна не тільки одній Японії, а й усім державам світу, що зацікавлені в торговельних і інших справах. Ця політика виглядатиме так, що при новому уряді Манджурії і Монголії буде спеціяльний уповноважений японського уряду в чині повного ґенерала, котрий перебере в свої руки права головного вожда квантунської области (Дайрен—Порт Артур), а також права надзору над південно-манджурською залізницею.

Одночасно японський уряд рішив, що як тільки новий манджурський уряд звернеться до Японії з предложенням визнати його як самостійну владу, незалежну від Китаю, то такий уряд японці визнають.

При новім уповноваженім японського уряду будуть зорганізовані спеціяльні відділи, котрі будуть управляти справами транспорту, фінансів, війська, промислу а також вестимуть і консульські обовязки. Цей новий представник буде тут фактично ґенерал-губернатором, але влада його буде торкатися тільки теренів концесії.

Крім того японські військові сили будуть тут збільшені, бо існуючих тепер сил за мало; а тому для Манджурії будуть призначені три нові дивізії і окремий відділ для охорони південно-манджурської залізниці, при чому ці частини японських військ займуть низку місцевостей, де будуть мати постійні гарнізони (між Мукденом, Чань-Чунем, Чін-Чау, Ціцікар і інші важніші пункти краю). Це розташування військових частин буде мати величезне значіння, бо воно доходить до самої східно-китайської залізниці і фактично недоторканість цього шляху, що находиться в управлінні радянців і китайців, перестає бути фактом.

Рівночасно частини японських військ уже тепер сидять у таких місцях, як Солунський район, що лежить далеко на захід в хінганських горах біля кордону Монголії, котра є під радянською контролею. Так мало-помалу японські воєнні кола беруть під свою контролю все більші частини краю і тимсамим утруднюють положення радянців і їх пропаганду тут. А одночасно більшовики запитують японський уряд, чи не заключитиб їм спеціяльний трактат про ненапад...

Запит про цей акт зробив спершу Карахан у Москві Йошізаві, але трохи згодом такий-же запит зробив радянський посол Трояновський в Токіо. Одначе премієр Інукай заявив йому, що японський уряд підписав кілька років тому відомий трактат Бріяна-Кельоґа і тому тепер не вважає потрібним писати якісь нові умови з Радянським Союзом, бо, мовляв, положення Далекого Сходу і так добре забезпечене цим трактатом. Харбінські комуністи, що кермують місцевою політикою як адміністратори східно-китайської залізниці, цікавились дуже результатами візити Трояновського у Інукая.

В той-же час місцеві радянські чинники зложили перед китайськими поліційними урядовцями новий протест з приводу діяльности еміґрантських груп і це робить враження, що більшовики мають проти себе таких поважних ворогів, що не мають часу для іншої праці, як тільки поборювати цих гнилих, вже напів мертвих московських еміґрантів. Відолахи вони, бо ця „контрреволюція“ не дає спокійно працювати над здійсненням пятилітки. А харбінське кіно показує першу звукову фільму „Путевка в жизнь“, що так специфічно показує радянське багно, життя тих малоліток, що їх звуть у соціялістичнім раю „беспризорними“. Злидні, біда, страшенна огрубілість, надзвичайна дикість — усе це так і бє на глядача з екрану. Враження тієї фільми було таке, що навіть радянці, йдучи з кіна, не бажали її вдруге бачити. А тут багато таких людей, що підтримують радянців за той кусень хліба, що їм платять, але їхати до СРСР нема у них ніякої охоти.

На тлі цих цікавих взаємовідносин тут прядеться цікаве прядиво майбутнього життя краю, в котрому японський капітал та ініціятива будуть мати величезне значіння. Так уже приїхав сюди директор великого гіпотечного банку „То-Таку“, котрий цікавиться такими справами, як будівля в Харбіні нових домів, водопроводу та газового отоплення. Він заявив представникам преси, що японський капітал вже готовий весною почати будівлі в цих напрямках, що пляни вже готові і капітали на це є.

Рівночасно директор ціцікарського відділу південно-манджурської залізниці заявив також, що японський капітал готується почати велику акцію в будові нових залізних шляхів, що будуть проводитися нові телефонічні та телеграфічні лінії, що стануть добувати гірські скарби, які чекали до цього часу на свого господаря, що почнеться широка експльоатація лісів, що на заході Манджурії лежи почати. Харбінський трамвай і телефонічна автоматична станція будуть переведені в розпорядження акційних спілок зі співучастю японського капіталу.

Всі ці заяви і пляни вже здійснюються в півдні Манджурії. І ми, харбінці, з великим зацікавленням слідкуємо за всіми цими заходами, бо знаємо зі свого спостереження, що це не прості собі заяви, а дійсна акція, що почнеться завтра. А треба ще додати, що величезні простори землі на заході чекають на рільника, чекають на ріжні можливости. Адже велике населення краю далеко ще не використало всіх можливостей. Треба знати, що навіть коли хунхузи грабували там, де їм не платили, а сама влада грабувала там, де мала своїх урядовців, населення все находило силу працювати і заробляти міліони, що золотим та срібним дощем падали кілька десятків років на плодючі простори цього мало відомого у світі краю.

Сьогодні приїхав сюди новий начальник японської военної місії, полковник Доіхара, що недавно орґанізував у Мукдені міський уряд. Він буде грати велику ролю в орґанізації нової влади тут, у м. Харбіні, і мабуть постарається про те, щоб ці впливи червоних, які мали тут такий великий простір, були зведені нанівець. Будемо чекати, бо маємо на це час. Ми тут привчаємося до китайської тактики... чекати і чекати.

Микола В. Самійлович.

НА ДНІ...

На вічну память — як чорний документ часу — виїмки з промови „українського посла“ П. Певного, виголошеної на трибуні польського сойму в дні 8. лютого 1932 р.

(На підставі офіціяльного діярія.)

ВІД КОГО ЗАЛЕЖИТЬ „ДОБРЕ СПІВЖИТТЯ“...

„...Підчас цієї дискусії ми чули заяву одної української групи, яка вважає річчю можливою звертатися з українськими скаргами за кордон, не хоче зрозуміти, що розвязка української проблеми в Польщі лежить не за границею, але тут у Річипосполитій (оплески на лавках ББ) і що справа доброго співжиття українського і польського громадянства залежить від українського народу“...

ХТО ВИБИРАВ ПЕТЮ?!...

„Українська репрезентація послів із Волині...“ — продовжав дальше своє „експозе“ „репрезентант“ власної „певної“ особи. Йому перервав голос з українських лавок „...еміґрантів...“ На те п. Певний з цинічним гумором заявляє: „Я вибраний волею своїх виборців“ (?!)

ДОНОСОМ І ПРОВОКАЦІЄЮ...

Виступаючи, як „церковний спец“, Певний не міг відмовити собі пустити чергову звичайно грубу доносицьку замітку про весь уніятський рух: „З римо-католицьким Костелом хочемо жити в повній згоді і стверджуємо, що уніятський рух, який іде зі Львова, приймає протидержавні риси та шкодить одинаково римо-католицькому Костелові, як і Річипосполитій...“

Інша фраза п. Певного з того самого сорту звучить буквально так:

„Глибоко помиляються ті, які хотіли б тягнути Волинь в орбіту зусиль, яких центр працює чи то у Москві чи в Берліні“ (?!)

„KTO JADA FLAKI, MYŚLI, ŻE KAŻDY TAK“ АБО „ГОЛОДНІЙ КУМІ ХЛІБ НА УМІ“.

Виславлюючи волинську ідилію, еміґрантський „волиняк“ розгорнув перед слухачами такий приманчивий образ волинських відносин:

„Співжиття українського і польського народу на Волині розвивається нормально, хоч і поволи (!). Вказують на це вибори до самоуправних установ, де українська людність голосувала на мішану польсько-українську листу. Спільний робітничий фронт (?!) на Волині має 8.000 членів. Українська інтелігенція на Волині стрічається з признанням (!!) польського громадянства і уряду (яка честь! — Прим. складача) й обі сторони підходять до тої проблеми не під гаслом, скільки за льояльність заплатити або дістати...“

(Так говорить чоловічок, який з адміністратора російської варшавської „За Свободу“, що мав ледви одну пару штанців, дійшов до посольського мандату і — власної камениці.)

„НЕМА НІЯКИХ ПЕРЕШКОД...“

Є ще один пікантний уступ у тій „історичній“ промові:

„...Виразно стверджуємо, що адміністраційна влада не робить на Волині ніяких перешкод у розвитку культурних і господарських українських товариств, оскільки їх діяльність не суперечить з карним законом або загальними приписами про товариства. (Цей „свобідний розвиток“ торкається м. і. історії кооперації у Дубенщині — прим. Ред.) Цього не можуть зрозуміти (!) деякі політичні кола у Східній Галичині і звертають свою акцію на Волинь, щоби розятрити незагоєні рани...“ (Значить: ще раз поклик у сторону поліції).

Не диво, що після того всього п. Певний заповів, що буде голосувати за бюджетом, який цілком вдоволяє його: бо чому, цей бюджет, в якім вправді нема ніодної позиції на українські культурні чи господарські цілі, не мав би його вдоволяти, коли лише в бюджеті „сойм і сенат“ є сума посольських дієт...

Закінчив він свою промову теж клясично окликом: „Za naszą i waszą wolność...“

І стидно і гидко...

——о——

З польської преси.

„...Промова п. Перацького не витримує найменшої критики...“

Розумний голос польських соціялістів.

Центральний варшавський орган ППС, „Робітнік“, у числі з 6. ц. м. приніс передову статтю п. І. М. Б.(арського) п. н. **„Уряд супроти українців“.** Стаття присвячена аналізі відомої заяви мін. Перацького на бюджетовій комісії сойму, при чому автор на самому вступі слушно зазначує, що

довкола промови мін. Перацького виросло кілька легенд, свідомо пущених у світ для підрепарування кредиту „санації“ за кордоном.

Переходючи до легенди про „ніби то зміну курсу супроти нац. меншин“, автор заявляє:

те, що п. Перацький казав про становище уряду до українців, не витримує найлекшої критики.

Довгі виводи міністра автор прецизує у трьох тезах. На першу тезу про „рівність прав і обовязків усіх громадян“ і виключення „привілеїв“ з титулу етнічної відрубности, автор відповідає:

жадати автономії, а навіть повної незалежности, це ніякий привілей, лише сама рівноправність з більшістю, яка панує у державі. Чи поляки під рос. займанщиною, змагаючись за незалежність, боролися за привілей? Чи поляки під австрійською займанщиною, маючи автономію, мали привілей?

Наводючи приклади з устрою навіть кількох сучасних европейських держав, автор добачує у заяві мін. Перацького симпатії лише до фашистівських держав.

Щодо другої тези міністра: заспокоєння економічних і культурних потреб українців під умовиною „льояльности“, автор стверджує, що міністр Перацький передусім відмовляє меншинам права займатися політикою і спихає їхні аспірації до економічних і культурних справ, „які зрештою теж мають бути під контролею властей“.

Але коли жадається справжньої льояльности від громадян, то й громадяни мають право поставити „одну скромну умовину“: громадянської свободи та бережения права урядом і владою. Колиж мова йде про українців, то вони можуть сміливо домагатися льояльности супроти автономічного статуту Східної Галичини, який Польща підписала 12 літ тому та який Польщу обовязує.

Третьою тезою міністра автор вважає надію на „співжиття поляків і українців у громадській і повітовій самоуправі“. Однак тут же автор знаменито виказує повну внутрішню суперечність у словах самого міністра: бо коли міністр впевняв, що „з хвилиною віднискання незалежности самоуправа перестала бути оборонним бастіоном перед чужим правлінням“, — то прецінь саме українці, які тої незалежности не мають, хотіли би у самоуправі бачити такий бастіон і для них „інтерес урядової і самоуправної адміністрації“ далеко не є „ідентичний“! Ось до чого — каже передовик „Робітніка“ — довело п. Перацького „санаційне розумування“.

П. Перацький і з ним цілий уряд дивиться на українську справу, як на чисто внутрішню справу Польщі, наче би поза Польщею не було на світі українців. Не інакше поводились займаницькі уряди з поляками — з відомим висліцом. Аж жах огортає, коли глядіти, як ця милостиво пануюча нам „санація“ нічого не навчилася з історії, а все встигла забути, і то такою швидкою лискавкою...

До зреферованої статті можемо додати хіба лише кілька слів: міністр Перацький встиг уже скласти нову заяву, в якій докинув до попередніх своїх тез ще кілька подібних, не менше геніяльних: нпр. про порозуміння з мирним населенням понад головами бунтівничих проводирів, про закордонну опіку над українськими партіями і т. п. винаходи старого ендецького патенту.

Опозиційні постанови жидів.

Краєва сіоністична конференція у Варшаві. — Різка критика політики уряду. — Виїзд посла Ґрінбавма. — Політична тактика чи страх посла Розмаріна?

Від 31. січня до 3. ц. м. тривали у Варшаві наради X. Краєвої конференції сіоністів земель б. Конґресівки. Політичний реферат виголосив посол І. Ґрінбавм, який теж відкрив цю конференцію. У дискусії — як на всіх зїздах сіоністів — виявилися дві течії: приклонники й противники Ґрінбавма та його політики, себто т. зв. опозиціоністи й уґодовці. В імені цих останніх промовляв д-р Бравде з Лодзі, який гостро атакував пос. Ґрінбавма, закидаючи йому, що це його політика довела до погіршення відносин між жидами й польським громадянством. Жидівські посли — на думку д-ра Бравде — не повинні мішатися до боротьби, яка йде внутрі польського громадянства та не голосувати ані за бюджетом, ані проти нього. У відповіді пос. Ґрінбавм зажадав від політичної комісії Зїзду ясної резолюції, якої тактики у соймі треба триматися і чи він, пос. Ґрінбавм, мав право голосувати в мин. році проти бюджету й так само голосувати тепер; колиб — мовляв — комісія не станула по його стороні — він негайно складе мандат до диспозиції партії.

Політична комісія апробувала становище Ґрінбавма. Її резолюція стверджує погіршення ситуації жидів у Польщі від часу IX. сіоністичного зїзду. Резолюція каже про бойкотову акцію, про фактичний „нумерус клявзус“ у вищих школах, про антижидівські ексцеси, врешті про деморалізування жидівських мас через фаворизування деяких ґруп жидівського населення. Зїзд протестує проти такої політики уряду. Зокрема Зїзд апробує становище пос. Ґрінбавма у соймі та взиває жидівських послів голосувати проти бюджету, тому, що той бюджет не заспокоює жидівських вимог. Окрема резолюція протестує проти нового самоуправного законопроєкту, який старається штучно спольонізувати міста й усувати непольський елемент від участи в міській господарці. Ці резолюції обовязують послів із б. Конґресівки, а всіх інших сіоністів (отже галицьких) Зїзд накликує прилучитися до того становища.

На томуж Зїзді пос. Ґрінбавм подав до прилюдного відома, що він виїздить внедовзі зовсім з Польщі. Вплинули на таке рішення не тільки прикрі умовини політичного життя, але ще більше — ріжні родинні мотиви. Пос. Ґрінбавм виїде на постійне до Парижа, де перейме функції д-ра Моцкіна: репрезентацію Сіоністичної Організації на терені Женеви й Парижа. Тому пос. Ґрінбавм не ввійшов уже до нової президії сіоністів з б. Конґресівки, лише став *почесним президентом* її краєвої організації.

Уся жидівська преса займається цими справами й широко коментує рішення посла Ґрінбавма відійти з політичного життя Польщі. Його приятелі і противники одноголосно признають, що жидівське життя втратить в особі Ґрінбавма найсильнішу індивідуальність.

У звязку зі згаданими опозиційними резолюціями X. Сіон. Зїзду, посли І. Ґрінбавм і д-р Розенблят дійсно голосували у соймі вже проти бюджету. Тільки пос. д-р Розмарін і тов. з Галичини — стрималися від голосування. Пос. Ґрінбавм гостро пятнує таку тактику у варшавському „Гайнті“ з 5. ц. м. Він пригадує, що в минулих роках галицька жидівська преса накидалася на Ґрінбавма, що при голосуванні проти бюджету він находиться у „підозрілому товаристві“ українців, білорусів і комуністів. Тепер, мовляв, вже й ціла польська опозиція голосує проти бюджету, демонструючи своє становище проти уряду. Тому товариство, в якім моглиб найтися опозиційні жиди, є вже „найкраще“. „А проте, пише пос. Ґрінбавм, більшість Кола Жидівського дальше тримається старої тактики і лише стримується від голосування“. Пос. Ґрінбавм не розуміє (ми також) поведінки п. Розмаріна, який умів гостро критикувати уряд у промові на бюджетовій комісії, але не виводить з тої критики ніяких льоґічних висновків, залишається на салі тоді, коли сидять у ній лише самі „бебеки“ та не голосує проти бюджету. Така тактика, мовляв, є втримуванням собі вічно „фірточки для повороту“: „хай бачить уряд, що вічно ще існує віра і що люди не хочуть з ним задиратися. Ануж змилосердиться? Може кине кісточку: адже люди такі виголоджені...“ І пос. Ґрінбавм доказує, що найгіршу прислугу жидівському населенню роблять галицькі жидівські політики, які своєю тактикою створюють оману, що „всетаки не є ще так зле...“

З церковних справ.

Поворот єпископа д-ра Чарнецького з Риму.

„За Свободу“ довідується, що в короткому часі вертає з Риму на Волинь єпископ д-р Микола Чарнецький, візитатор Апостольської Столиці для північно-західних земель. Єпископ Чарнецький був у Римі більше як місяць і мав низку нарад з єпископом Д' Ербіні та єпископом Петром Бучисом, а також з б. князем Волконським, що перейшов на унію.

На іншому місці приносить той самий орган вістку, що уніяти північно-західних земель задумують оснувати власне архиєпископство в Холмі й єпископство в Луцьку, при чому еп. Чарнецький мав би залишитися й надальше візитатором без епархії з осідком в Дубні при уніятській семинарії. (Вістку цю треба приняти з великою резервою. — Ред.). Відповідальні уніятські круги — кінчить свою замітку „За Свободу“ — повні оптимізму, бо бачать великий зріст прихильних для унії настроїв головно серед православного духовенства в черенечих чинах.

Хто ширить православя на Закарпатті.

В останніх днях поширилися на Закарпатті вісти про те, що новоспечений православний єпископ, серб Дамаскин, дістав за посередництвом посадника Мукачева, відомого москвофіла д-ра Петригалли, 200.000 чк. на будову православного семинаря в томуж місті. Вістка ця викликала зрозумілу сензацію, бо д-р Петригалла є (принайменше формально) досі грекокатоликом, що не перешкоджає йому — згідно з москвофільською традицією — піддержувати менше чи більше явно православні затії на Закарпатті.

Економічний огляд.

(Інж. В. Н—вич.)

Сучасні проблеми економіки України.

Під там збірним наголовком випустив Укр. Наук. Інститут у Варшаві третій з черги том своїх праць, перший з економічної секції. На зміст його складаються три студії, а саме інж. Гловінського: „Проблема розрахункового білянсу України“, проф. Мацієвича: „Сільгосп. політика СССР у світлі аграрної кризи“. В Садовського: „Пятилітка й народньо-госп. інтереси України“, і врешті бібліографія. В цій останній подано рецензії на кілька економічних радянських видань, — між іншим на перший випуск 1-го тому широко закроєної праці П. Клименка: „Цехи на Україні“, яку видає ВУАН, — як теж рецензію на книжку д-ра Е. Рабиновича про рос.-укр. цукрову промисловість, яка появилась у Берліні (до речі ще в 1930 р.) накладом „Сх. Ев. В-ва“ в німецькій мові. Кромі того находимо в книзі список деяких давніших економічних видань Рад. України і врешті короткий зміст згаданих вище трьох студій у польській і французькій мові. До цікавіших місць цієї книги маємо ще надію повернути.

Трудноші з експортом масла.

З огляду на стагнацію в експорті цього важного артикулу, спричинену новими потягненнями Німеччини 19. січня ц. р. в товарообміні з закордоном, покликано до Варшави 4. ц. м. репрезентантів фірм на нараду. Наш „Маслосоюз“ заступав там дир. Палій. Докладніший звіт про результати конференції помістимо окремо.

Краєві сирівці і промисловість.

Є вістка, що міністерство рільництва опрацювало проект закону, на основі якого вся польська промисловість буде зобовязана користуватись у першу чергу краєвими сирівцями.

Ці змагання, через т. зв. „внутрішні преференції“ причинитись до поліпшення ситуації є мало популярні в кругах Левіятана. Поважні застереження проти них подав недавно д-р Баталія в „Курері Польскому“, коли справа не була ще навіть оформлена в проект закону.

Репарації і Польща.

Польський уряд не заняв ще ясного становища щодо воєнних відшкодовань, які на домагання Німеччини малиб бути скреслені.

Варш. кореспондент „Фоссіше Цайтунг“, п. Бірнбаум, обраховує, що колиб одночасно з ануляцією репарацій прийшло до скреслення воєнних довгів, то Польща зробилаб на тому світлий інтерес. Бо з титулу репарацій має вона діставати від Німеччини пів мільйона марок річно, а воєнні її довги є ось які: Америці винна вона більше як 200 міл. долярів, Франції — около 100 міл. дол., Англії — 20 міл., Італії — біля 30 міл., і Швеції та іншим державам теж чимало. З титулу тих довгів самі відсотки й амортизаційні рати Польщі виносять річно щонайменше 130 міл. зол. себто 120 разів більше ніж те, що вона повинна дістати від німців.

Ці фінансові користи з приводу евент. скреслення репарацій і воєнних довгів є для польського уряду очевидні. Річ тільки в тому, що уряд зберігає засаду ненарушимости трактатів. Він боїться створювати прецеденси для й так уже грізної акції ревізіонізму.

Польсько-американський торговельний договір.

Сенат Зед. Держав Америки відложив на необмежений час ратифікацію торговельних договорів із Польщею та Норвегією. Причиною цього є клявзуля найбільшого упривілеєння, яка міститься у цих договорах, а яка при сучасному змісті торговельної політики викликає великі застереження і спротиви.

Воєнний „бізнес“.

На збройному японсько-китайському конфлікті починають уже робити інтереси европейські й американські доставці. Обі воюючі сторони замовили в Америці велику кількість воєнного матеріялу, уніформів, черевиків і т. і. Остання „Ґаз. Ґандльова“ подає покищо непровірену ще вістку, що Лодзь теж отримала від Японії і Китаю великі замовлення і що перші транспорти уже відійшли.

Зменшена консумція пива.

Велика матеріяльна скрута, яка всім дошкулює, відбивається теж сильно на споживанні алькоголів. Не тільки спіртовий монополь у Польщі має право нарікати, але теж і бровари. В минулому році сконсумовано всього 1,920 тисяч гектолітрів пива, себто на 20 відс. менше ніж у р. 1930.

Перші помаранчі в Гдині.

Завдяки знижці мита при ввозі півд. овочів через Гдиню, збільшився значно їхній ввіз морським шляхом. В останніх днях наспіли до Гдині перші транспорти помаранч у скількости 150 тон і канадійських яблок. Торговельна Палата в Гдині робить старання, аби імпортери південних овочів занялися одночасно теж експортом сільсько-господарських продуктів.

Чи і який вплив буде мати знижка мита на детайлічні ціни, про це довідаємось у найкоротшому часі.

Немає небезпеки для доляра.

Нюйорський кореспондент „Гамбургер Нахріхтен“ (з 3. ц. м.) пише між іншим ось що:

„Розуміння „інфляції“ є в Европі подекуди інше, ніж по другій стороні океану. В Европі вяжеться воно з депреціяцією валюти, натомість в Америці під „інфляцією“ розуміють зменшену покупну силу доляра в золоті. Про якунебудь загрозу золотої валюти в Америці навіть мови не може бути. Бо-ж Зед. Держави Америки мають все ще на 1 міліярд долярів більше золота, як оце зараз треба на поширення кредиту. Навіть повернення всіх французьких активів не булоб ще небезпекою для доляра“.

В оцінці американської валютової ситуації розходяться навіть найповажніші фінансові знавці. Тому й повищі міркування не можна приймати без застережень. У Франції напр. думають, що урухомлення кредитів через новооснований банк „Реа. Фін. Корпорейшен“ може мати ріжні наслідки і тому Франція ліквідує свої депозити в Америці, реалізує девізи і долярові ефекти.

Кінець вільної торговлі в Англії.

Кличі, з якими консерватисти пішли до виборів, остаточно оформились і 4. ц. м. Чемберлен заповів генеральну митну тарифу (10 відс. від вартости). Серед протестів Самуеля, іменем лібералів, посвячення угольного каміння під митні мури відбулось і мабуть швидко англійська світова імперія, себто метрополія і 53 домінії, підоміній, кольоній, мандатних країн і т. д., відмежується від решти світа, радіючи новою splendid isolation. Це є експеримент, якого наслідків передбачити годі.

Висота мурів звізованої тарифи залежить ще від того, чи ліберали залишаться в кабінеті (вони будуть тоді темперувати запал консерватистів) і теж від того, як випадуть переговори з іншими державами.

Валютові реформи в Німеччині.

Вістки про те, що плян проф. Вагемана, який прямує до заведення подвійної валюти (від 50 марок у гору покритої золотом, а до 50 марок без покриття) є інспірований урядом, є мабуть неправдиві. Брінінґ заявив, що не думає про таку реформу німецької валюти.

У страха великі очі.

ПАРИЖ, 9. II. ПАТ. Французька преса обговорює справу приділення гітлерівців до Райхсвери. Це виразний початок мобілізації. Тим способом Райхсвера буде втягати в себе комбатантів майбутнього реваншу. Так робиться теж при організації важкої артилерії, яку німці приготовляють у Голяндії, Швайцарії або в Радянщині. Незабаром Німеччина, домагаючись від інших роззброєння, сама буде озброєна від стіп до голови...

НЕ БУДЕ СТРАЙКУ НА ШЛЕСЬКУ.

КАТОВИЦІ, 9. II. ПАТ. У звязку з закінченням плєбісциту в справі страйку комітет праці видав комунікат, в якому заявив, що не може проклямувати страйку, бо більшість копалень заявилася проти нього. Теперішній мент комітет уважає приготуванням до майбутньої заробітної боротьби.

АМЕРИКАНСЬКІ РОЗЗБРОЙНІ ВИМОГИ.

ЖЕНЕВА, 9. II. ПАТ. Представник Злучених Держ. Гібсон у промові, виголошеній сьогодні рано, підкреслив значіння й трудноші роззбройної конференції. Злучені Держави готові до співпраці задля зреалізування ціли конференції. Кожна форма обмеження й редукції зброєнь, що ґарантує безпеку перед несподіванками, найде підтримку Зед. Державав. Вони простудіюють французький плян і пропозиції, виголошені Саймоном. Злучені Держави не виголошують зі свого боку нових пропозицій ані не порушують нових проблем, які могли би побільшити ріжницю думок, зате підтримають низку ідей, сформульованих в оцих 9 точках: 1) Зед. Держави уважають проєкт конвенції остаточною основою дискусії. 2) Суґерують можливість продовження умов вашинґтонської та льондонської. 3) Є за редукцією цифер, устійнених цими умовами в менті, коли Франція й Італія приступлять до льондонського трактату. 4) Є за знесенням підводних лодок. 5) За забороною вживання газів і бактеріольоґічної війни. 6) За устійненням успішних засобів для охорони цивільної людности. 7) За рестрикціями вживання важкої артилерії й танків. 8) За обмеженням зброєнь до цифри необхідної до внутрішньої безпеки та оборони перед нападом. 9) Годяться на обмеження видатків на воєнні матеріяли.

—o—

БРІНІНҐ У СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

Сьогодні передпол. канцлер Брінінґ виголосив на роззбройній конференції в Женеві промову, дожидану цілою Німеччиною. Канцлер заявив, що Німеччина є за загальним і недвозначним роззброєнням, яке передбачує пакт Союзу для всіх членів однаково і згідно з тезами, що дають усім державам однаковий ступінь безпеки. Німецька делеґація предложить свої пропозиції, що вкажуть практичну дорогу до загального та успішного зменшення зброєнь.

—o—

Дрібні вістки.

Еспанський парлямент затвердив декрет про розвязання езуїтського чину.

Англійське м-ство закордонних справ у бюлетені, підписаному двома спеціялістами, повідомило, що операція Мекдональдового ока вдалася з повним успіхом.

Чужинці — про нас.

Преса про українські політичні справи.

В поважнім будапештенськім щоденнику „Пестер Льойд“ з 26-го січня помістив гол. редактор „Журналь де Женев“ В. *Мартін* передовицю про біжучу сесію Ліґи Націй, де окремий розділ присвятив українським жалобам у справі „пацифікації“. — В більфельдському щоденнику „Ауфвертс“ з 26-го січня появилася дуже інтересна статтія Е. фон *Унґерн-Штернберґа* про Україну й польсько-московські переговори в справі неаґресії („Ді Украіне унд ді Москауер Пактфергандлюнґен“). Згадані переговори вважає автор початком російсько-французького зближення, що мусить принести зміну політичної структури Европи. У цій зміні українська справа грає дуже важну ролю від якої найбільше належить можливість французько-російського бльоку. Московсько-французький пакт стає на перешкоді сповненню українських державницьких змагань, але й підкопує істнування французької концепції на Сході, бож „40-міліоновий нарід, що може покликаний до цього, щоб передати східним слов'янам західну культуру й перепинити ізолюючі византійські впливи, не може бути надовго роздертий і пригнічений“. „Трагічна доля українців повинна бути зрештою кривавим свідоцтвом цього, що треба завести справедливий устрій“.

Німецька статя про український жіночий рух.

У відомому кельнському щоденнику „Кельніше Фольксцайтунг“ з 19-го січня ц. р. появилася обширна і змістовна статтія д-ра Зенона *Кузелі* п. з. „Ді Фрауен ін дер Вестукраіне“, в якій подрібно представлена діяльність українських жіночих організацій та товариств в Галичині й на Буковині після великої війни на полі політичного й національного освідомлення освітньо-культурної, економічної та допомогової праці. Окрему увагу присвячено в статті діяльности „Союзу Українок“ і „Українського Народнього Мистецтва“ та участи наших жіночих організацій, товариств і окремих осіб у міжнародніх конгресах, виставках і т. д.

—o—

З орґанізаційного руху.

ПОВІТОВІ НАРОДНІ ЗІЗДИ

Калуш.

Дня 15. січня 1932 р. відбувся в Калуші Повітовий Народній Зїзд, на якому явилося 382 прихильників У. Н. Д. Обєднання з цілого повіту. Зїзд відкрив голова Повітового Народнього Комітету д-р І. Сохацький. Опісля зложив секретар П. Н. К. І. Аронець докладний звіт з політичної праці П. Н. К. за час від серпня 1930 р. по січень 1932. Політичний референт виголосив посол Пеленський, закінчивши його закликом до громадянства, щоби піддержало партійну пресу. Після вибору голови П. Н. К. в особі д-ра І. Сохацького і 10-ох членів Комітету та двох делеґатів на Народній Зїзд у Львові, ухвалено одноголосно резолюцію повного довіря Українській Парляментарній Репрезентації.

Рудки.

Дня 15. січня 1932 р. в салі Народнього Дому в Рудках відбувся Повітовий Народній Зїзд ... округи Рудки. Посол Терлецький(?) склав короткий звідомлення з діяльности Української Парляментарної Репрезентації. В дискусії забирало голос багато інтелігентів і селян. Ухвалено резолюції, в яких висловлено ... повне довіря послові округи Терлецькому(?), Українській Парляментарній Репрезентації і проводові партії ... низку вимог до уряду. Наприкінці вибрано Повітовий Народній Комітет Українського Нац.-Дем. Обєднання ... за делеґатів на найближчий Народній Зїзд.

—o—

ТЕРОРИСТИЧНА АКЦІЯ В ІНДІЯХ.

ЛЬОНДОН. 9. II. ПАТ. Британська влада занепокоєна зростом терористичної акції в Індіях. Майже щодень бувають замахи. Після невдалого замаху на губернатора Бенгалю вчора кинено бомбу в місцевости Арамґарч біля Бомбаю, при чому 7 поліціянтів потерпіло рани.

—o—

Зі сойму.

Що відповів міністр хліборобства на українські закиди.

ВАРАШАВА. 9. II. Сойм радив дальше над бюджетом м-ства хліборобства. Промовляв міністр хліборобства Янта-Полчинський. Від українців — говорив міністр — чув я, що міністерство не займається їх шкільництвом. Цього року, коли я мушу здержати розбудову шкільництва, приступити до того не можу. Коли добровільні польські та українські організації йдуть і дальше окремо, то я гадаю, що одиноким виходом є створити спільну плятформу, себто публ.-правну установу, яка обіймалаб усіх хліборобів та поставилаб на круглий стіл, при котрім на господарськім відтинку українці з поляками моглиб стрінутися та виговоритися. Я відвідав цю країну та переконався, що навіть суспільні ріжниці зовсім не такі гострі, як панове нам тут говорили.

У дискусії від українців промовляв посол **Юра Чукур.**

На цьому засідання закінчилося. Найближче засідання в **середу.**

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ В БРОДАХ.

БРОДИ. 9. II. ПАТ. На приказ прокуратора при окр. суді поліція перевела ревізію в ПСК у Бродах. Арештували та відставили до Радивилова Юрія Говоруна, емігранта, люстратора згаданого союзу. Забрали акти кооператив у Підзамчі, пов. Дубно, Волохах, Клекотові, Шнирові, Пониковиці та Поникові.

—

ТУРЕЦЬКИЙ МІНІСТР У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА. 9. II. ПАТ. Нині вечором переїздив з Москви до Женеви міністр закордонних справ Туреччини Тевфік Ружді Бей. На двірці витали його представники польського м-ства закордонних справ і турецький посол у Варшаві. Після короткого постою міністр відїхав через Берлін до Женеви.

—o—

КОНФЕРЕНЦІЯ БРІНІНҐА З ТАРДІЄ.

ПАРИЖ, 9. II. Тардіє ревізитував канц. Брінінґа. Нараджувалися в справі репарацій. ПАТ запевняє, що французький міністр переконався, що не багато можна сподіватися від Брінінґа, бо він є під сильним впливом німецької гром. думки.

—o—

АТЕНТАТ НА ЯПОНСЬКОГО Б. МІНІСТРА.

ТОКІЮ. 9. II. ПАТ. На бувш. міністра фінансів Інуеза виконали замах, як він ішов на політичні збори. Три стріли зранили його смертельно. Інуез помер по дорозі до шпиталю. Атентатчика арештували.

—o—

ПАРТИЗАНИ НАПАЛИ НА ВІЙСЬК. ПОЇЗД.

ВИЛЬНО. 9. II. ПАТ. З більшовицького прикордонного терену повідомляють, що партизанський відділ бувш. царського полковника Мітінова напав на військовий харчовий поїзд між Минськом і Могилевом. Поїзд зупинили, ескорту арештували а харчі вивезли на санях у ліси.

ВИЛЕТІЛА МУНІЦІЯ В ПОВІТРЯ.

ШАНГАЙ. 9. II. ПАТ. Наслідком острілювання яп. воєнними кораблями пристані Ву Сунґ у фортеці наступив оглушуючий вибух. Це вилетів мабуть у повітря склад муніції.

Спортові висліди.

ГАКІВКА.

Канада—Німеччина 5:0 (2:0, 1:0, 2:0)
Зл. Держави—Польща 5:0
Канада—Польща 10:0

—o—

НОВИНКИ

— Українські політичні вязні на „Просвіту". Українські політ. вязні, засуджені на довголітню тюрму, що перебувають у вязниці в Дрогобичі, жертвували свою одномісячну допомогу на „Фонд Просвіти" в сумі 120 зол.

— Михайло Голинський на сцені львівської опери. Користаючи з принагідного побуту у Львові нашого співака Михайла Голинського, управа львівської міської опери запросила його виступити гостинно на сцені тутешньої опери в „Жидівці". М. Голинський буде співати свою знамениту партію в ролі Елеазара. Партію Рахелі буде співати п. Плятівна. „Жидівку" в такій обсаді виставить управа опери в суботу, дня 13. лютого пополудні. Пополудневий виступ нашого співака догідний передовсім для тих, що бажають почути його спів та голос, а не можуть йти на вечірну виставу тому, що мешкають на окраїнах Львова або на недалекій провінції. На пополудневу виставу всі вони можуть явитись без труднощів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Молодість навпаки.

Вже якось так є, що в нас богато дечого навпаки. Ясніше: в людей сюди, а в нас туди, в людей сяк, а в нас так, в людей вправо, а в нас вліво. Або навпаки.

Не диво, що й молодість у нас — навпаки.

Звичайно в цілім світі:

Молодий чоловік — буйні думки, революційні помисли, замисли і вимисли, бунт проти Бога, фамілії і параграфів.

Усе це нікого не хвилює, бо молодість не тріває вічно, а після неї приходить ще мужеський і старечий вік. Юні недотягнення, чи перетягнення вирівнюються, сучки загладжуються, тереки рівноважаться, а деколи й переважують у другий бік.

Неодин, хто був революціонером і атеїстом у ґімназії, став консерватистом і церковним провізором на старість. Та сама рука, яка колись стискала костур, чи навіть бомбу, тепер стискає свічку чи кадильницю.

Так буває дуже часто в людей, але дуже рідко в нас.

Зате в нас так:

Молодий чоловік думки — як „річенька домашная", біблійний жах перед усякими революціями включно до тупання строгому учителеві, побожність, скромність і „цілуюручність" пану директорові, а у вищій ґімназії співробітництво в „Дзвонах" і приналежність до Катол. Союзу.

Усе те тішить батьків, педагогів, а всі тети просто захоплені.

Якже ж виглядає той бездоганний молодець на старість. Певно в церкві не вилазить, щодня причащається, як забере голос, то тільки про пороки, страшний суд, чи про відносини в пеклі.

Отже ні.

Ледви дійде такий юнак до сивого волоса, а вже починає.

Що друге слово революція, що третє пролетаріят, що четверте гнилий захід. Якби діти і внуки не здержували його, перевернув би світ так, як перевертає підчас дискусії крісло, розбив би на прах капіталізм і буржуазію, так як розбиває склянку.

Таких сивоусих комсомольців нараховує наш закуток з пів копи, як не більше (не маю під рукою статистики!). Надбали вони собі земських дібр і тепер замість дбати про небесні, хочуть, оперщись о емеритуру чи камяницю, розвалити буржуазний світ.

— Чому це так? — питаю одного знайомого.

— Зовсім просто — відповідає. — Кажеш що молодий більше схильний до революційности. Отже бачиш так: В нас люди дуже швидко дитиніють і тому така нібн-аномалія. А це зовсім правильно.

Я думаю не так.

Всі вони тримаються засади: „Всяка власть занна есть від Бога".

Є кілька влад: Кремль, Бельведер, Женева.
Їм найстрашніший Кремль.
Тому й кланяються йому.

Галактіон Чіпка.

Польська невдача в Газі.

Міжнародній суд у Газі розглядав справу польських горожан і інших поляків у Данціґу. Девятьма голосами проти чотирьох рішили, що є оправдане становище Данціґу та що польські горожани, які живуть у Данціґу, не мають права на це, щоби їх трактувати таксамо як данціґських горожан.

—o—

Збіжевий монополь у Югославії.

Загальний упадок цін на хліборобські продукти відбився найбільше некорисно в країнах, де вивозова торгівля слабо зорганізована. Так було і в Югославії, де напр. за перший піврік 1931 р. вивезено просто мінімальні кількости збіжа, при чому селяни діставали смішно низькі ціни за свій продукт. Щоби піднести ціни на збіжа для селян та щоби наладнати його експорт видало правительство закон, яким створено монопольне товариство для торговлі пшеницею, житом і пшеничною мукою. Приписано ціни, нижче яких купець не сміє у селянина купувати, а експорт залишено виключно згаданому товариству. Це піднесло відразу ціни, головно на пшеницю, а з загальної надвижки продукції, що виносить річно коло 60.000 вагонів, виэкспортувано за другу половину 1931 р. коло 20.000 вагонів. Гроші на цю державну торговлю збіжам зложено з кредитів від експортерів, головно зі Швайцарії, з доплат млинів, які мусіли зложити додатково ріжницю між дешевими цінами і приписаними цінами та з кредитів міністерства торговлі. Ціла квота, потрібна для цього державного підприємства виносить коло 1 міліярда динарів.

—o—

— Попис учнів проф. Москвичева. В четвер 11. ц. м. відбудеться у великій салі Музичного Інституту Лисенка попис учнів вищих і концертових років проф. Москвичева. В програмі між ін. невиконуваний досі у нас „Концерт г-дур" Брамса і „Концерт а-моль" Ґольдмарка. Програмка в ціні 50 сот. уповажнює до вступу на салю. Початок попису в год. 8. вечором.

— Українське мистецтво в віденськім радіо. Як нас інформують, 16-го ц. м. передасть віденська радіова станиця виклад д-ра Вольфґанґа Борна про „Мистецтво і культуру України". Виклад цей має відбутися коло 4 год. попол.

— Різдвяний концерт відбудеться в пятницю 12. ц. м. в салі читальні „Просвіти" на Знесінні стараннням Кружка „Р. Ш." та при участи хору читальні „Просвіти" Жовківської дільниці під управою ради. Купчинського. Початок в 7. год. вечором. Вступ за добровільними датками на „Рідну Школу".

— Фабрикант сензації, замість золота. Син колишнього професора львівського університету Дуніковського, інжинір, арештований у Парижі за зловживання на 1 міліон франків, які взяв від легковірних на свій винахід „золота", добився одного успіху — газетного. Два тижні бульварна преса виписувала теревені про його геній. Кілька днів тому деякі львівські денники виписали великими буквами „сензацію": „Дуніковський добув золото!" Аж тепер починають вони повторяти голоси справжніх французьких учених про цей винахід. Славний фізик Перрен, лявреат Нобля, сказав, що вся ця справа доводить його до сміху. Те, що Дуніковський хоче добути за кілька хвилин, потрібує праці століть. Асистент пані Кюрі-Склодовської, учений Фурніє, також не бере реклями Дуніковського поважно.

— На будову Національного Музею у Львові в січні 1932 р. вплатили: д-р І. Рижій 15 зол. (досі 65 зол.); по 10 зол.: о. Л. Несторович (разом 40), нотар В. Дяків (разом 100) і д-р Іван Копач (разом 20); по 5 зол.: о. Л. Залужний (разом 20) і о. Т. Богачевський (всіх 15); по 3 зол.: о. А. Мельник (разом 5.50) і о. С. Цісик; 2.50 зол. уряд парохіяльний у Курниках і 1.20 Д. Мороз (досі 15.40). — На будову видано 844.60 зол. — Збірними членами Союзу Прихильників Нац. Музею стали: Собор Крилошан гр.-к. Митрополичої Капітули і бобрецький деканат.

— Любовна трагедія. 20-літній ґімназист Кароль Кушик в Коломиї стрілив на вулиці Міцкевича до 19-літньої Анни Яремчук, а відтак стрілив собі в голову. Обоїх відставили до шпиталю. Справа має любовний підклад.

— Вбитий в погоні. В Пісках біля Лешнева (пов. Броди) поліція арештувала Мих. Тимковича за крадіж 1000 зол., збіжа та готівки в господаря Баклая. Тимкович утік із арешту, а поліцай у погоні застрілив його.

— Смерть під возом. На дорозі між Устем Еп. і Іванем Пустим хуртовина перевернула віз із дровами та придавила візника Мих. Підлубного. Він згинув на місці.

— Як воюють... Кореспондент льондонського „Дейли Геролда" повідомляє, що японці бомбардували китайський санітарний поїзд. З пімсти за це, китайці трьом японським летунам (які мусіли осідати по китайському боці) живцем видерли серце з тіла. Взагалі обі сторони допускаються в боях найжахливіших звірств.

— У кількох словах. У Мадриді продали на ліцитації 93 штук худоби, що була власністю Альфонса XIII; ліцитація принесла 27.105 пезет. — У Мінхені помер відомий різьбар Макс Дазіо в 66 р. життя. — Великі берлінські готелі значно знизили ціни за кімнати. — В Еспанії прийняв парлямент реформу подружого закону; суд може розвязати всяке подружжя; розвід може бути проголошений, коли цього жадають

обі сторони або одна з поважних причин. — У Шанхаю згоріла від бомб університетська бібліотека вартости 5 міл. фунт. шт.

— **Трагедія на морю.** З Льондону повідомляють, що нурці, які працюють над видобуттям підводної лодки „М. 2“ найшли досі тіла двох старшин у вежі команданта. Цілу лодку заляла вода. Гідропляв, що находився на лодці, добули на верх.

— **Рекорд почтового спізнення.** 8-го вересня 1915 р. французький сержант Межі вислав із воєнного фронту листівку до свого знайомого Фука до одного із містечок у Франції, в околиці Марселя. Листівка блукала 16 літ і адресат дістав її аж 16 січня 1932 р. Адресат напевне продасть її за дорогу ціну філятелістам.

— **Турнір бриджа.** У Льондоні йдуть від тижнів змагання міжнародніх грачів у бриджа. З огляду на недостачу часу скількість робберів зменшили тепер на 80 (замість 96). Із шести метчів чотири закінчені з таким вислідом: Перша льондонська група виграла у Голяндії на 5.060 пунктів. Голяндія виграла у 3-ьої льондонської групи з 6.140 пунктами. Перша льондонська група розбила німців з 5.580 пунктами переваги. Друга льондонська група виграла у німців 3.545 пунктів.

— **Важко голитися у Москві.** Із „Вечірньої Москви“ довідуємося, що в Москві кожний, хто хоче оголитись, мусить спершу зложити гроші ...до каси. При цьому заздалегідь повинен заявити, чи хоче кольонську воду, пудру, відстригти вуси тощо. Якщо хто забув щонебудь і пригадав собі щойно на кріслі стрижія, мусить наново ставати в чергу, щоби купити квіток у відповідній касі. Коли це трапляється комусь уже намиленому, краще нехай зрікається дальших витребеньків, бо мило на лиці за той час засохне. Гадаємо, що московські закони так уже точно всіх голять, що неголених дуже мало.

— **Як гинуть робітники.** В копальні вугля в Монсо (Франція) счинився вибух ґазів, наслідком чого засипало 25 робітників. Досі добули 7 трупів, що згоріли на вуголь, два вмерли в шпиталі, а інші остались під землею.

— **Страшний циклон** перейшов понад Індійським океаном і знищив остров Реуніон. Міста перемінило в руїни й згинуло багато людей.

— **Згинув японський журналіст.** До Харбіна прийшли вістки про смерть японського журналіста Каяно, спеціяльного воєнного кореспондента великого часопису „Осака Майнічі“. Каяно був у Манджурії від початку війни та згинув у бої біля Чін-Чав. При наступі на це місто Каяно був у першій лінії та нараз пропав безслідно. Щойно тепер найшли його трупа біля містечка Цінляншi.

— **Ревматизм і подагру,** ломоту у костях і суставах лічить і усуває успішно Тогаль. Нешкідливе для шлунка, серця й інших органів. Завдяки таблеткам Тогаль тисячі недужих відзискали своє здоровля. Тому у власнім інтересі випробуйте його ще нині, але домагайтеся завсіди лише оригінальних таблеток Тогаль — бо нема нічого ліпшого! В усіх аптиках. Ціна зол. 2.

— **Сконцентровані сонячні проміння в бутельці** — це Транова Емульсія Шкотта, найліпша і найдешевша вітамінова відживка. Емульсія Шкотта кріпить тіло і змінює відпорність організму проти шкрофулів, кривиці (англійська хороба) та заразливих недуг, як: грипа, коклюш та чахотка. Емульсія Шкотта легкостравна і приємна в смаку, тому діти радо її вживають. Цю вартість має тільки правдива Емульсія Шкотта! Для наших дітей нема нічого ліпшого!

—o—

Відозви й комунікати.

ОБІЖНИК ГОЛ. УПРАВИ „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Ч. 1621/32. *У Львові, дня 8. лютого 1932.*

До хвальних Кружків, Управ шкіл, захоронок і курсів „Рідної Школи“.

І. Обовязкова передплата півмісячника „Рідна Школа“.

З огляду на це, що Редакція журн. „Рідна Школа“ зголилася безплатно поміщувати комунікати та інші публікації „Рідної Школи“ У. П. Т., постановила президія Голової Управи „Р. Ш.“ містити в ньому свої обіжники, розпорядки, ріжні оголошення, конкурси, іменування, звідомлення, виказки і т. п., чим заощадить немалі видатки на їх видавання і розсилку. Тому всі установи „Рідної Школи“ обовязані передплачувати півмісячник „Рідна Школа“ і втягати до свого інвентаря. Рівнож члени Старшини Кружків, Учительських Зборів а по змозі і члени Т-ва „Рідна Школа“ та батьки шкільних дітей повинні стати передплатниками півмісячника „Рідна Школа“. Адреса: Львів, Ринок, 10.

II. Коляда на „Рідну Школу“.

Взиваємо всі Кружки „Р. Ш.“ і Збіркові Комітети викінчити виказки цьогорічної коляди на „Р. Ш.“ по громадам і повітам і з готівкою до кінця січня 1932 переслати до Гол. Управи „Р. Ш.“ Звертаємо увагу, що переведеної чи заколядованої кимнебудь збірки не можна ділити чи обертати на якісь інші, хочаб навіть дуже кошенні і потрібні цілі, але вся коляда всецело повинна і мусить піти на „Рідну Школу“. — Про всякі перепони в коляді на „Рідну Школу“ повідомляти докладно Гол. Управу „Р. Ш.“, подаючи хто (староста, поліцай, надзвичайний комісар і т. п.) і які перепони робив, чи і хто протидіяв тому і як.

III. Круг діяльности при збірках.

Пригадуємо, що по думці обіжника з 26. III. 1923. ч. 1649, Кружки „Р. Ш.“ працюють тільки по своїх місцевостях чи повітах, а загальну акцію в краю і за кордоном веде лише Гол. Управа „Рідної Школи“.

IV. Звідомлення з діяльности за 1930—31 рік.

Не дивлячись на численні пригадки зелі Кружки „Р. Ш.“ (навіть повітові!) ще й досі не поприсилали своїх звідомлень на 1930—31 адм. рік. Взиваємо зробити це безумовно до 15. лютого 1932, бо виготовляється вже звіт на Загальний Зїзд „Р. Ш.“.

V. Протиалькогольний місяць лютий.

Кружки, школи і курси „Р. Ш.“ поведуть в місяці лютім збільшену протиалькогольну і протинікотичну акцію, влаштовуючи т. зв. „протиалькогольні і протинікотинні тижні“ з виставами, викладами, відповідними представленнями, дискусійними сходинами, живим та стінним часописом. Заздалегідь подбати про відповідних прелеґентів. Таку акцію порадно вести в порозумінні з українським протиалькогольним Т-вом „Відродження“ та „Союзом Протиалькогольних Гуртків Молоді“ (Львів, вул. Ґродзіцьких, ч. 4). В місяці лютім подбати особливож: 1) про заснування при кожній рідношкільній установі протиалькогольних і протинікотинних гуртків та приєднування до них членів, 2) про поширення протиалькогольної і протинікотинної літератури, яку у великому виборі має постійно на складі книгарня „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20. — 3) Популяризувати клич: замість на алькоголь і тютюн — гроші на „Рідну Школу“ та поширювати протиалькогольні картки „Рідної Школи“.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:

Ілля Кокоруда в. р. голова, *Д-р Мирон Коновалець* в. р. секретар.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 9. II. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·40 зол., за літру молока 28—29 сот., літру сметани 1·20 зол., яєць 4·70—4·80.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Середа, 10. II. в год. 8. „Вовки в ночі“.

Театр Ріжнородностей.

Середа, 10. II. в год. 8. „Друге імя кохання“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Шиб ч. 23“.

КАСІНО: „Трейдер Горн“ (В. С. Ван Дайк).

КОПЕРНИК: „4-ка піхотинців“ („Наїздники“).

ЛЕВ: „Зелена бриґада“, „Зоряна ескадра“.

МАРУСЕНЬКА: „4-ка піхотинців“ (Наїздники).

МІРАЖ: „Намисто королеви“.

ОАЗА: „X. 27“ (Марлєна Дітріх).

ПАН: „Севілля, місто кохання“ (Рамон Новарро).

ПАЛЯС: „Сальто мортале“.

ПАСАЖ: „Шалений їздець“ та додатки.

ПРОМІНЬ: „Душі в неволі“ (Сольський, Батицька).

СОНЦЕ: „Білі індіяни“, „Весна почувань“.

СТИЛЕВЕ: „Він або я“ (Гарі Піль) та звукова комедія.

УТІХА: „Корабель пачкарів“ і „Сильна людина“.

ХИМЕРА: „Великоміські вулиці“.

Програма радіо.

Пятниця, 12. лютого 1932.

Кенігсберг (217,1) 20.00 „Тріюмф серця“, опера Гебеля. **Лайпціг** (259,3) 22.30 Концерт сучасної музики. **Штутгарт** (360,6) 20.50. Нова музика народів. **Букарешт** (394,2) 17.00 Легка рум. музика. **Берлін** (418) 20.00 „Мефісто“, опера Бойто. **Стокгольм** (435,4) 20.30 Органова музика. **Лянгенберґ** (472,4) 17—18.00 Концерт. **Прага** (486,6) 20.05 Симфон. концерт. **Відень** (517,2) 22.15 Джезбенд Кралля. **Будапешт** (550,5) 18.00 Мадярські мельодії. 19.30 „Золото Рену“, опера Ваґнера. **Париж** (1724,1) 21.45 Оперетка Офенбаха.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 11. лютого 1932.

Львів: 11.45 Огляд преси. 11.48. Варшавський час. 12.10—14.00 Трансмісії з Варшави. 15.00, 15.35 і 16.15 Грам. кружок. 15.15 Транс. з Варшави. 15.25 Серед книжок. 15.50 Програма для старших дітей. 16.20 Франц. лекція з Варшави. 16.10 Сільва рерум. 17.10 „Гутірка про польську жінку“. 17.35 Концерт поп. 18.35 „Розмова із синами“. 18.50 Всячина. 19.15 Транс. з Варшави. 19.25 Львів перед мільйонами років. 19.40 Грам. кружок. 19.45—22.30 Транс. з Варшави. 22.30—24.00 Танкова музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.